

«ΟΙ ΣΤΙΧΟΙ ΑΥΤΟΙ ΘΑ ΖΟΥΝ ΚΙ ΕΣΥ ΘΑ ΖΕΙΣ ΜΑΖΙ ΤΟΥΣ».
Η ΛΑΟΥΡΑ ΤΟΥ ΠΕΤΡΑΡΧΗ ΚΑΙ ΤΟ ΣΟΝΕΤΟ
XVIII ΤΟΥ ΣΑΙΞΠΗΡ

Μια συνανάγνωση από τη Λογοτεχνία Εμβάθυνσης
Β' Λυκείου

Κάκια Παπακοριακού Δημητρίου

Πορεία εργασίας

- ▣ Μελέτη των Δεικτών Επιτυχίας
- ▣ Δημιουργία κλίματος δεκτικότητας: Η εποχή, μελοποιημένοι πετραρχικοί στίχοι, πρώτες εντυπώσεις, προϋπάρχουσες γνώσεις από Α΄ Λυκείου
- ▣ Λίγα για τους δύο ποιητές και την εποχή
- ▣ Ανάγνωση των δύο ποιημάτων από τον/τη διδάσκοντα/ουσα, πρώτες εντυπώσεις /γλωσσική εξομάλυνση
- ▣ Εκμαίευση των χαρακτηριστικών του ποιητικού είδους του σονέτου και στη συνέχεια παρουσίασή τους
- ▣ Άξονες συνανάγνωσης μέσα από ερωτήματα
- ▣ Αξιολόγηση

Μελέτη Δεικτών Επιτυχίας Λογοτεχνία Β΄ Λυκείου Προσανατολισμού/Εμβάθυνσης για να αναπτυχθούν οι άξονες συνανάγνωσης.

http://www.schools.ac.cy/eyliko/mesi/Themata/logotechnia/analytika_programmata.html

Δ1. Να αναγνωρίζουν τα βασικά «γέννη» της λογοτεχνίας (ποίηση /αφήγηση-έπος / δράμα) και τα κειμενικά είδη (είδη ποιημάτων – αφηγηματικών κειμένων– θεατρικών έργων).

το είδος ενός λογοτεχνικού κειμένου, όπως συνάγεται από τα εσωτερικά στοιχεία του: ποίηση: κείμενα σε στίχο, ομοιοκαταληξία, χωρισμός σε στροφές

Δ2. Να γνωρίσουν τους σημαντικότερους σταθμούς της Ιστορίας της παγκόσμιας, ευρωπαϊκής και ελληνικής λογοτεχνίας.

σημαντικά λογοτεχνικά έργα από την ελληνική και μεταφρασμένη λογοτεχνία του 19^{ου} και 20^{ου} αιώνα, συμπεριλαμβανομένων και ορισμένων προγενέστερων κορυφαίων έργων που αποτέλεσαν τη βάση της νεότερης ευρωπαϊκής λογοτεχνίας

Δ10. Να αναγνωρίζουν στα ποιητικά κείμενα το ποιητικό υποκείμενο.

1. η «φωνή που μιλάει» (=ποιος είμαι ή τι είμαι εγώ που σας μιλώ) στα ποιητικά κείμενα
α. το ποιητικό υποκείμενο μιλάει με το «εγώ»
ή με το «εσύ» (λ.χ. η μελαγχολική ποίηση των νεορομαντικών και νεοσυμβολιστών ποιητών του μεσοπολέμου)

Δ11. Να κατανοούν τις σημασίες του ποιητικού λεξιλογίου και να αντιλαμβάνονται τον συγκινησιακό χαρακτήρα της ποίησης.

η μεταφορική σημασία των λέξεων στα ποιήματα και η λειτουργία των λέξεων ως συμβόλων

Δ13. Να διακρίνουν τη συλλογικότητα στη λογοτεχνία «του εμείς» και την ατομικότητα στη λογοτεχνία «του εγώ».

ποίηση: διάκριση ανάμεσα στον διδακτικό ή επικό-ηρωικό χαρακτήρα της ποίησης «του εμείς» και στον λυρικό χαρακτήρα της ποίησης «του εγώ»

Δ29. Να μελετούν και να ερμηνεύουν τα λογοτεχνικά κείμενα σε διακειμενική και διαθεματική προοπτική και να αντιλαμβάνονται τη λογοτεχνία στη συνάφειά της με άλλες μορφές έκφρασης ως αισθητικό και πολιτισμικό φαινόμενο.

1. η «συνομιλία» των λογοτεχνικών κειμένων όχι μόνο μεταξύ τους (διακειμενικότητα), αλλά και με άλλες μορφές τέχνης (διαθεματικότητα)
2. γνώσεις από άλλα γνωστικά αντικείμενα (π.χ. την Ιστορία) για το ξεκλείδωμα των κειμένων

Κλίμα δεκτικότητας

Η εποχή της Αναγέννησης στις τέχνες και τα γράμματα:

Γράμματα, Επιστήμη και Τέχνη την εποχή της Αναγέννησης

<http://www.slideboom.com/presentations/349557/%CE%93%CF%81%CE%AC%CE%BC%CE%BC%CE%B1%CF%84%CE%B1,-%CE%95%CF%80%CE%B9%CF%83%CF%84%CE%AE%CE%BC%CE%B7-%CE%BA%CE%B1%CE%B9-%CE%A4%CE%AD%CF%87%CE%BD%CE%B7-%CF%84%CE%B7%CE%BD-%CE%B5%CF%80%CE%BF%CF%87%CE%AE-%CF%84%CE%B7%CF%82-%CE%91%CE%BD%CE%B1%CE%B3%CE%AD%CE%BD%CE%BD%CE%B7%CF%83%CE%B7%CF%82>

Μουσική υπόκρουση

Πολλοί υπήρξαν οι συνθέτες που επέλεξαν τα ποιήματα του Ιταλού συγγραφέα Φραντσέσκο Πετράρχη (1304-1374), ως κείμενα για τις μουσικές συνθέσεις τους. Μια συνεχής και αδιάλειπτη αφοσίωση προς το πρόσωπο του Πετράρχη που αποτέλεσε μια «μόδα» πανευρωπαϊκή παρατηρείται από το 1350, έτος κατά το οποίο χρονολογείται το πρώτο διασωθέν μουσικό έργο σε κείμενό του

<http://www.mmb.org.gr/page/default.asp?id=2797&la=1>

Λίγα για τον Πετράρχη

Στην Προβηγκία, το 1327, ο Πετράρχης γνώρισε τη Λάουρα. Τα 366 σονέτα του Πετράρχη (canzoniere) είναι αφιερωμένα στη μεγάλη αυτή αγάπη του ποιητή, τη Laura, την οποία παρουσιάζει ως την ωραιότερη γυναίκα που υπήρξε ποτέ. Ο ποιητής ζει και αναπνέει για να εξυμνεί την ομορφιά και την αρετή της αγαπημένης του, παρουσιάζοντάς τη σταδιακά ως ένα πλάσμα που δεν ανήκει σ' αυτόν τον κόσμο. Ο θάνατος, άλλωστε, της αγαπημένης γυναίκας θα ωθήσει τον ποιητή στην αποθέωσή της και θα τον κάνει να ευχηθεί πολλές φορές τον θάνατό του, ώστε να μεταβεί στον παράδεισο όπου εκείνη τον περιμένει καρτερικά.

Ο έρωτάς του για αυτήν (ανεκπλήρωτος ή πνευματικός) αποτέλεσε την πηγή έμπνευσης ολόκληρης της ποιητικής του παραγωγής στα ιταλικά. Τα αφιερωμένα στη Λάουρα ποιήματα περιέχονται στο Canzoniere ή Rerum Vulgarium Fragmenta (τίτλος που προτιμούσε ο ποιητής), που αποτελείται από 317 σονέτα, 29 τραγούδια, 9 sestine, 7 μπαλάντες και 4 μαδριγάλια. Ο Πετράρχης εργάστηκε πάνω σε αυτά όλη τη διάρκεια της ζωής του, από το 1335 μέχρι τον θάνατό του.

Ο Σαίξπηρ, αναγνώστης του Πετράρχη

- ▣ Το έργο του Πετράρχη (1304-1374) αποτέλεσε ένα από τα αναγνώσματα του Σαίξπηρ και επηρέασε την ποιητική του δημιουργία και ως προς τη μορφή και ως προς το περιεχόμενο. Ο πετραρχισμός αποτελεί συνιστώσα της ευρωπαϊκής λυρικής ποίησης ως τα τέλη 16^{ου}.
- ▣ Η εξύμνηση, το εγκώμιο και η αποθέωση του έρωτα που απασχολούν τον Πετράρχη, αποτελούν κεντρικό θεματικό άξονα στο έργο του Άγγλου ποιητή.

Ο ποιητής ζει και αναπνέει
για να εξυμνεί την
ομορφιά και την αρετή της
αγαπημένης του

Τα κείμενα

ΣΑΙΞΠΗΡ

ΣΟΝΕΤΟ XVIII

Να σε συγκρίνω με μια μέρα θερινή;
Εσύ υπερέχεις σε απαλότητα και χάρη·
λυγίζει αέρας τα τριαντάφυλλα του Μάη
και δεν κρατούν τα καλοκαίρια μας πολύ.

Άλλοτε καίει πολύ των ουρανών η φλόγα,
θαμπώνεται άλλοτε η ολόχρυσή τους όψη·
τ' όμορφο κάποτε χάνει την ομορφιά του
απ' την πορεία της φύσης είτε από την τύχη.

Μα το δικό σου αιώνιο θέρος δε θα σβήσει,
της ομορφιάς την κατοχή δε θα τη χάσεις,
κι ο Χάρος δεν θα καυχηθεί πως μπήκες στη σκιά του·
θα λάμπεις πάντα εσύ μέσα σ' αιώνιους στίχους!

Όσο θα βλέπουν μάτια κι άνθρωποι αναπνέουν,
οι στίχοι αυτοί θα ζουν κι εσύ θα ζεις μαζί τους.

μτφρ. Στυλιανός Αλεξίου
(γενν. 1921)

Φραντσέσκο Πετράρκα
ΛΑΟΥΡΑ

Έρωτα, ιδές τη νια που μας δοξάζει
κι είν' όλη περηφάνια και καμάρι,
κοίτα τι γλύκα που έχει και τι χάρη
κι είναι σαν λάμψη που ο ουρανός σταλάζει.

Κοίταξε με τι σπάνια τέχνη βάζει
το χρυσάφι και το μαργαριτάρι
και πώς σιγά με ανάλαφρο ποδάρι
περπατεί και πώς στρέφει και κοιτάζει.

Κάτω απ' τα δέντρα τα πυκνογυρμένα,
χορτάρια κι άνθη που τη γη στολίζουν
να τα πατήσει την παρακαλούνε.

Φεγγοβολούν τα αιθέρια μαγεμένα,
γιατί εκεί που τα μάτια της θωρούνε
τόση γαλήνη κι ομορφιά χαρίζουν.

μτφρ. Μαρίνος Σιγούρος
(1885–1961)

Το σονέτο

- ▣ Οι μαθητές καλούνται να παρατηρήσουν: στίχο, αριθμό στίχων, στροφή, αριθμό στροφών, και την ομοιοκαταληξία και στα δύο ποιήματα.

Πληροφορίες που δίνονται για το σονέτο:

- ▣ Εμφανίζεται για πρώτη φορά στη σικελική ποίηση του 12^{ου} αιώνα (Giacomo da Lentini, αργότερα Δάντης, Πετράρχης κ.ά.)
- ▣ Πρόκειται για **λυρικό ποίημα** (το λυρικό εγώ εκφράζει σκέψεις, συναισθήματα, ιδέες μέσα από πληθώρα εκφραστικών μέσων) που αποτελείται αρχικά από μία μόνο στροφή με 14 πεντάμετρους στίχους, οι οποίοι συνδέονται μεταξύ τους με ομοιοκαταληξία.
- ▣ Μέτρο: **ιάμβος**, ενδεκασύλλαβοι στίχοι

▣ 3 αναγνωρισμένα είδη:

A) ιταλικό/πετραρχικό σονέτο. Διαιρείται σε δύο βασικά μέρη, μια οκτάβα και ένα σεστέτο/ δύο τετράστιχες και δύο τρίστιχες στροφές, με ομοιοκαταληξία αββα, αββα, γδε, γεδ/ βασικοί εκπρόσωποι Milton (1608- 1674), Wordsworth (1770- 1850), Cristina Rossetti (1830-1894).

B) Αγγλικό/ σαιξπηρικό σονέτο (English /Shakespearean sonnet). Έλαβε το όνομα του σπουδαιότερου συγγραφέα του. Χωρίζεται σε τρία τετράστιχα και σε ένα καταληκτικό δίστιχο: αβαβ γδγδ εζεζ ηη.

Γ) Σπενσεριανό σονέτο. Παραλλαγή της παραπάνω κατηγορίας με τρεις τετράστιχες στροφές και ομοιοκαταληξία αβαβ βγβγ γδγδ και ένα τελικό ομοιοκατάληκτο εε.

Απ' τα ιταλικά πρότυπα περνά τον 16^ο αι. και στην ελληνική λογοτεχνία.

Πρώτα δείγματα τα κυπριακά σονέτα (προϋπάρχουσα γνώση) και οι δημιουργίες στην Κρήτη της Αναγέννησης.

Επίσης : Δ. Σολωμός, Λ. Μαβίλης, Κ. Παλαμάς κ.ά.

(Foto. Alinari)

RITRATTO DEL PETRARCA

1374. - AVIGNON (Vaucluse). — PETRARQUE

Poète Italien, né en 1304 à Arezzo. Il étudia d'abord le droit, puis se voua tout entier à la poésie et se fit à Avignon (1327). Avant d'aller pour Laurent de Borgia, un premier essai eut lieu, il voyagea, puis s'enferma dans la solitude de Vaucluse, où il eut une passion, tout à fait brillante et sainte plus glorieuse dans des vers italiens que le grand nombre connut. Le Pape Benoît XII lui rendit des honneurs et il fut appelé à Rome pour recevoir la couronne laurée de docteur en premier poète de l'époque. En 1348 le mort de Laurent lui inspira de nouveaux chefs-d'œuvre. Il se retira à Vevey (1374), fit don de sa bibliothèque à la ville et fut en reconnaissance reçu dans son palais. Il mourut d'apoplexie à Arques près Padoue en 1374.

2. Προτείνονται άξονες συνανάγνωσης – οι απαντήσεις εκμαιεύονται από τους μαθητές μέσα από στοχευμένα ερωτήματα:

1. Ποιο είναι το ποιητικό υποκείμενο στα δύο ποιήματα; Ποια βασική διαφορά εντοπίζετε σε σχέση με το πού απευθύνεται;
2. Ποια στοιχεία για την ταυτότητα του αντικείμενου του πόθου εντοπίζετε στα ποιήματα;
3. Ποια διαφαίνεται να είναι αντίδραση της φύσης στη θέαση της Λάουρας και πώς μετουσιώνεται στο σαιξπηρικό σονέτο;
4. Πως περιγράφεται το αντικείμενο του πόθου σε κάθε σονέτο; Με ποια εκφραστικά μέσα υποστηρίζεται η περιγραφή σε κάθε περίπτωση; Να αναφερθείτε στους σχετικούς στίχους.
5. Να σχολιάσετε τους δύο καταληκτικούς στίχους στο Σονέτο XVIII.

- Η έκφραση του έρωτα του ποιητικού υποκειμένου/ομιλητή /προσωπείου λυρικού εγώ του ποιήματος προς το αντικείμενο του πόθου του.
- Στον Πετράρχη ονομάζεται το αντικείμενο του πόθου στον τίτλο, ενώ στον Σαίξπηρ περιγράφεται χωρίς να δίνονται περισσότερα στοιχεία για την ταυτότητά του.
- Το πετραρχικό σονέτο ξεκινά με μια προσφώνηση προς τον προσωποποιημένο Έρωτα, τον οποίο ο ποιητής καλεί να κοιτάξει τη νέα κοπέλα, η οποία με την ομορφιά της δοξάζει τους ανθρώπους.
- Στο σονέτο του Σαίξπηρ το ποιητικό υποκείμενο απευθύνεται άμεσα στο αντικείμενο του πόθου του.

(«Να σε συγκρίνω...»)

Το ποιητικό υποκείμενο στη λυρική ποίηση

- ▣ Η λυρική ποίηση από τη φύση της αποτελεί έναν λόγο που δεν θέλει να απευθύνεται σε κάποιον άλλον· το πρόσωπο που εμφανίζεται μέσα στο ποίημα ως ομιλητής εκφράζει τα συναισθήματά του μέσα σε ένα επικοινωνιακό κενό (γεγονός που αποτελεί την καλύτερη συνθήκη για την αποκάλυψη κάποιων πολύ προσωπικών ψυχολογικών καταστάσεων). Αυτό ισοδυναμεί με την πρόθεσή του να μιλήσει, όχι σε κάποιον άλλον, αλλά στον εαυτό του.

Ο ρόλος της φύσης

Ο ποιητής, με αγνό θαυμασμό, προχωρά στην ένταξη της εξιδανικευμένης γυναίκας στο φυσικό περιβάλλον -εγκοσμίωση- όπου με τη χάρη και την ομορφιά της, το θέλγει, το αναστατώνει και το υποτάσσει. Η δύναμη της γυναικείας παρουσίας, που επιβάλλεται στην εμψυχωμένη /ζώσα φύση στη Λάουρα, μετασχηματίζεται στο Σονέτο καθώς η “ά – ψυχη” πια φύση (ως δεύτερος όρος της σύγκρισης) υστερεί σε σχέση με το αντικείμενο του πόθου ως προς άφθαρτη/αιώνια/διαχρονική ομορφιά του.

Η περιγραφή της ομορφιάς. Στο σονέτο του Πετράρχη η εξιδανικευμένη γυναίκα που δεσπάζει στη φαντασία του και κινεί τον συναισθηματικό του κόσμο.

Η αλλαγή που επιφέρει η Αναγέννηση στη σκέψη και στον τρόπο προσέγγισης του ερωτικού συναισθήματος των ανθρώπων της εποχής. Μετά την αυστηρή θέαση του έρωτα που κυριάρχησε κατά το Μεσαίωνα, με τη θρησκευτική επιταγή για τιθάσευση των παθών, η Αναγέννηση επιτρέπει εκ νέου στους ανθρώπους να αντικρίσουν τη σωματική τους υπόσταση ως άξια προσοχής και σεβασμού.

Ο Πετράρχης, βέβαια, ως μέλος του κλήρου, καλείται να εξισορροπήσει εντός του την έλξη του για τη νεαρή γυναίκα με την ανάγκη του να παραμείνει πιστός τηρητής των αρχών που πρεσβεύει. Η επιλογή του είναι να εξυψώσει τη Λάουρα σ' ένα επίπεδο σχεδόν θεϊκό, αποδίδοντάς της ένα κάλλος υπερκόσμιο και ιδιότητες που δεν προσιδιάζουν σε απλούς ανθρώπους. Με την εξύψωση αυτή επιτυγχάνει την αποδέσμευση της αγαπημένης γυναίκας από τη συσχέτισή της με ο,τιδήποτε θα μπορούσε να ασχημίσει την αρετή και την αγνότητά της. Με τον τρόπο αυτό η Λάουρα των σονέτων του, δεν είναι πια μια πραγματική γυναίκα, είναι το σύμβολο της ιδεατής γυναίκας, που παραμένει απρόσιτη απ' το πάθος του θνητού ποιητή.

- Ο Πετράρχης, δηλαδή, βασίζει την ποίησή του στην εξ αποστάσεως εξύμνηση της ομορφιάς της Κόρης και μένει συγκριτικά στάσιμος στην περιγραφή της έντασης που έχουν τα συναισθήματά του.
- Από την εξύμνηση του θείου στον Μεσαίωνα ο Πετράρχης εξιδανικεύει τη γυναικεία μορφή και ο Σαίξπηρ μετεξελίσσει το θέμα με το πέρασμα (και με τη χρήση του α' προσώπου) στη βιωμένη εμπειρία.
- Μοτίβο του χρόνου και η ιδιότητα/δύναμη του λογοτεχνικού έργου να διασώζει συναισθήματα και στιγμές. Η άφθαρτη ομορφιά της υπερκόσμιας αγαπημένης και η αναμενόμενη φυσική φθορά στον Σαίξπηρ

Η υπέρβασή της αναπόφευκτης φθοράς μέσω της δημιουργίας
(σονέτο / Ποίημα Ποιητικής)

Εκφραστικά μέσα

- ▣ Πετρарχικά σχήματα (μορφοποιούν ρητορικά κεντρικό θέμα): μεταφορά, προσωποποίηση (στοιχείων φύσης), υπερβολή (έως παράδοξο)
- ▣ Σαιξπηρικό σονέτο - Περίτεχνο παιχνίδι με τις λέξεις, τους ήχους και τις έννοιες, οι μεταφορές, οι σκόπιμες επαναλήψεις λέξεων, οι παρηχήσεις, οι αντιθέσεις

Όλες αυτές οι περίτεχνες επιλογές ολοκληρώνουν τη δομή του σαιξπηρικού σονέτου: μια μελωδική και ήπια έναρξη, ύστερα μια "επιτάχυνση" στα μισά του ποιήματος και τέλος, η ανακεφαλαίωση και το "σβήσιμο" στο καταληκτικό δίστιχο.

Λυρική ποίηση: ποικίλα εκφραστικά μέσα, παρομοιώσεις, μεταφορές, εικόνες, αντιθέσεις

Συμπερασματικά

Ουίλλιαμ Σαίξπηρ, Σονέτα (1609): 154 ποιήματα

Μετεξέλιξη πετραρχικής παράδοσης

- Μορφή: 14 στίχοι όχι σε δύο ομάδες 8 ή 6 στίχων, αλλά σε 3 τετράστιχα + 1 δίστιχο καταληκτικό
- Θέμα (έρωτας): σχέσεις ασαφείς, **απροσδιοριστία φύλου*** (126 πρώτα σονέτα: για νεαρό άνδρα)
- Πιο διαλογική και ρεαλιστική/ ρητορική
- Στοιχείο ειρωνείας (αμφιλεγόμενη χρήση μεταφορών ανατρέπουν πετραρχική εξιδανίκευση)**
- Αναφορά σε ιδέα της ποίησης (βασικό θέμα) και ποιητή

**Τουλάχιστον οι μαθητές να παρατηρήσουν την απουσία προσδιορισμού για το φύλο. Δεν καθρεφτίζουμε στα κείμενα τις προσωπικές μας προσδοκίες-αναμονές και επιθυμίες.*

Προτάσεις για συναναγνώσεις πέρα από τις προτεινόμενες στον προγραμματισμό

• Διονυσίου Σολωμού , Η Αγνώριστη

Στρ. 2

Τώρα 'που τούτη
Η κόρη φαίνεται
το χόρτο γένεται
άνθι απαλό

Στρ 4

Κ' ερωτεμένο,
να μη το αφήση
να το πατήση
παρακαλεί

Στρ. 8

έχουν τα μάτια της
οπού γελούνε
Το χρώμα που 'ναι
'Σ τον ουρανό

- ▣ Το έργο του Πετράρχη (1304 -1374) αποτέλεσε επίσης ένα από τα αναγνώσματα του Διονύσιου Σολωμού και επηρέασε την ποιητική του δημιουργία, καθώς η εξύμνηση της δύναμης της αγάπης και η αποθέωση της γυναίκας, που απασχολούν τον Σολωμό, αποτελούν βασικά στοιχεία στο έργο του Ιταλού ποιητή.
- ▣ Η ομορφιά και η αρετή της αγαπημένης του ποιητή είναι τέτοια, που μοιάζει αδύνατο να αποτελεί μέρος αυτού του κόσμου (εξιδανικευμένη γυναικεία μορφή)
- ▣ Η δύναμη της γυναικείας παρουσίας που επιβάλλεται στη φύση, όπως και η ακινησία του φυσικού περιβάλλοντος, που βρίσκουμε σ' αυτό το σονέτο, αποτελούν θεματικές που αξιοποιήθηκαν κι από τον Σολωμό.

Διονυσίου Σολωμού, *Ο Κρητικός*

«Φεγγοβολούν τα αιθέρια μαγεμένα,
γιατί εκεί που τα μάτια της θωρούνε
τόση γαλήνη κι ομορφιά χαρίζουν» (Πετράρχη, *Λάουρα*)

Η αγαπημένη γυναίκα είναι τόσο όμορφη, ώστε εκπέμπει ένα τόσο ισχυρό φως που πηγάζει από τη ματιά της. Το φως εδώ εκφράζει την ένταση της ομορφιάς, θα αξιοποιηθεί από τον Σολωμό (Λάμπρος. Κρητικός) ως έκφανση της δύναμης που κατέχει η θεϊκή Φεγγαροντυμένη και την καθιστά ικανή να φωτίζει τη νύχτα.

Στον Πετράρχη η ομορφιά της αγαπημένης του ποιητή μοιάζει να είναι έργο όλων των στοιχείων της φύσης, τα οποία εργάστηκαν για να δημιουργήσουν μια τέλεια μορφή, που αποδίδεται από τον ποιητή ως ζωντανό φως.

Όπως η Φεγγαροντυμένη του Σολωμού έχει την ικανότητα να φωτίζει τη νύχτα με φως μεσημεριού, έτσι και η αγαπημένη του Πετράρχη με τη λαμπρότητα των ματιών της μπορεί να φωτίσει την άβυσσο και τη νύχτα.

- ▣ Η διαφορά ανάμεσα στους δύο ποιητές είναι πως ενώ ο Πετράρχης βασίζει την ποίησή του στην εξύμνηση του έρωτα και μένει στάσιμος στην περιγραφή της έντασης που έχουν τα συναισθήματά του, ο Σολωμός προχωρά στη δημιουργία μιας βαθύτερης ποιητικής σύνθεσης, όπου ο ήρωας δοκιμάζεται και αποκτά την ευκαιρία να εξυψωθεί ηθικά.
- ▣ Ο Σολωμός στην ώριμη δημιουργία του ξεπερνά το πετραρχικό πρότυπο
- ▣ Άλλα: *Ρίμες* και Δημοτικό Τραγούδι
- ▣ Πολλά δημοτικά τραγούδια είναι αμιγώς πετραρχικά στο ίδιο πλαίσιο χειρισμού του θέματος του έρωτα.

Συνοψίζοντας...

Ο Σαίξπηρ είναι η υπέρβαση της πετραρχικής παράδοσης, δημιουργώντας έναν ποιητικό τρόπο κυρίαρχο μέχρι τον 20^ο αιώνα κυρίως στο σημείο ότι:

Το αντικείμενο του πόθου αποβαίνει επιθυμητό, επειδή είναι τώρα περισσότερο πραγματικό και όχι τόσο απόμακρο που να μοιάζει απόκοσμο.

*Όχι, τα μάτια της δεν μοιάζουν με τον ήλιο,
μήτε τα κόκκινα της χείλη με κοράλι*

Σαίξπηρ, Σονέτο 130

Ενδεικτική βιβλιογραφία:

- ▣ Ουίλλιαμ Σαίξπηρ. *Σονέτα*, Επιμ.- εισαγ.- μτφ. Στυλιανός Αλεξίου, Στιγμή, Αθήνα, 1998.
- ▣ Ουίλλιαμ Σαίξπηρ. *25 σονέτα*, μτφ. Καψάλης Διονύσης, Άγρας, 1998.
- ▣ Καψάλης, Διονύσης, *Τα μέτρα και τα σταθμά. Δοκίμια για τη λυρική ποίηση*, Άγρας, 1998.
- ▣ Vendler, Helen, *The art of Shakespeare sonnets*, Harvard University Press, London, 1999.
- ▣ Βάρσος Γιώργος, *Ιστορία της Ευρωπαϊκής λογοτεχνίας. Από τον 6^ο έως τις αρχές του 18^{ου} αιώνα*, ΕΑΠ, Πάτρα 1999
- ▣ Benoit-Dusausoy A. & G, Fontaine (επιμ.), *Ευρωπαϊκά Γράμματα: Ιστορία της Ευρωπαϊκής Λογοτεχνίας*, μτφρ. Α. Ζήρας κ.ά., τ. Α', Σοκόλη, Αθήνα 1999

- ▣ Μητσάκης, Κάρολος, «Ανθολογία ελληνικού σονέτου», *Ο πετράρχισμός στην Ελλάδα*, Αθήνα, 1978.
- ▣ Σπαταλάς, Γ., *Η στιχουργική τέχνη. Μελέτες για τη νεοελληνική μετρική*, επιμ. Ευρ. Γαραντούδης, Άννα Κατσιγιάννη, Ηράκλειο, Πανεπιστημιακές Εκδόσεις Κρήτης, 1997.
- ▣ Μαρία Αθανασοπούλου, *Το ελληνικό σονέτο (1895- 1936)*, University Studio Press, 2011
- ▣ Γ. Σπατάλας, Για το σονέττο στο *Η στιχουργική τέχνη. Μελέτες για τη νεοελληνική μετρική*, επιμ. Ευρ. Γαραντούδης, Άννα Κατσιγιάννη, 127-140. Ηράκλειο: Πανεπιστημιακές Εκδόσεις Κρήτης, 1997.